

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa

Till Socialstyrelsen
Projektledare Sara Hed

Angående Förslag till Nationella riktlinjer för antipsykotisk läkemedelsbehandling vid schizofreni eller schizofreniliknade tillstånd

NSPH önskar med anledning av föreslagna riktlinjer framföra nedanstående synpunkter och föreslå ett möte med Socialstyrelsen i syfte att närmare diskutera dessa viktiga frågor.

De preliminära riktlinjer Socialstyrelsen presenterade i slutet av 2013 innebär i praktiken att man för dessa patienter gör undantag från vad Socialstyrelsen generellt förespråkat inom sjukvården inklusive psykiatrin angående brukarens inflytande och delaktighet vid val av och utformning av behandling. Även när det gällde Nationella riktlinjer för *psykosociala* insatser vid schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd betonades vikten av att patientens önskemål och erfarenheter finns med och tas på allvar. Vi ser detta preliminära förslag till riktlinjer som ett steg tillbaka till den tid då läkaren bestämde och patienten skulle vara ”följsam”.

Delat beslutsfattande nämns i de föreslagna föreskrifterna bara i anslutning till riktlinjerna för de psykosociala insatserna. Patientinflytande som en *rättighet* i samband med läkemedelsbehandling berörs inte i förslaget utan bara som ett medel för *följsamhet*. Kroppslig autonomi och informerat samtycke till behandlingar med negativa bieffekter eller risker är viktiga grundläggande rättigheter. Det är olyckligt om dessa utan individuell prövning direkt eller indirekt inskränks.

- De patientgrupper som ska behandlas enligt dessa riktlinjer har generellt en bräcklig autonomi, utsätts inte sällan för tvångsvård och tvångsåtgärder samt hamnar ofta i en beroendeställning, med inslag av informellt tvång, till sina behandlare och omsorgsgivare. Etiska överväganden och resonemang om detta, om hur man kan undvika kränkningar och istället skapa tillit och goda relationer saknas helt och borde tillföras riktlinjerna.
- Samma läkemedel kan fungera ytterst olika för olika individer. Brukarens rätt att själv få väga behandlingseffekt mot biverkan och livskvalitet och konkret få påverka en eventuell medicinering är därför viktig för att behandlingen skall fungera för individen. Forskning har visat att individens egen delaktighet och tilltro till behandlingsinsatser starkt påverkar dess effektivitet.
- Inför arbetet med att sammanföra psykosociala riktlinjer och riktlinjer för antipsykotisk läkemedelsbehandling är det viktigt att de psykosociala

behandlingsformerna inte underordnas läkemedelsbehandlingen. De föreslagna läkemedelsriktlinjerna beskriver de psykosociala behandlingsformerna närmast som ett komplement till de farmakologiska, och att de föreslås sättas in först om patienterna har kvarstående symtom efter medicinsk behandling.

- Indikatorerna som föreslås för måluppfyllelse är också i sig problematiska. För att avgöra om läkarna uppfyller målen skall man som "indikator" räkna hur stor procent av patienterna som faktiskt får dessa mediciner. Men, det allvarliga är att man sammanblandat "erbjudas" med förskrivning, uttag och faktisk konsumtion i frivillighet eller under tvång.
- NSPH önskar ett möte med Socialstyrelsen för att diskutera ovanstående samt hur patienter, brukare och anhöriga bättre kan bli delaktiga i ett tidigt skede i väglednings- och riktlinjearbetet. Vi utgör gärna en resurs i detta viktiga arbete.

Yttrandet är antaget vid NSPH:s nätverksmöte 25 februari 2014.

NSPH, Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa

Nationell samverkan för psykisk hälsa, NSPH, är ett nätverk av patient-, brukar- och anhängigorganisationer inom det psykiatriska området. Vi ser oss patienter, brukare och anhöriga som en oumbärlig resurs i vården, stödet och behandlingen. Huvudkravet är att våra medlemmar ska ha ett större inflytande över de beslut som fattas inom området.